

О.Д. Тімченко, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

КОЛАБОРАЦІЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА

Перехід української економіки на інноваційний шлях розвитку в ситуації економічної та демографічної кризи загострює проблему якості трудових ресурсів як однієї з головних умов конкурентоспроможності економіки, інноваційний шлях розвитку якої реалізувати можна виключно на основі активного впровадження науково-освітніх досягнень у виробничу сферу шляхом формування ефективного партнерства між університетами та бізнесом.

Невідповідність освітніх послуг потребам ринку праці почала формуватися ще за часів проголошення незалежності України: зростав попит на представників сфери послуг з визначеними навичками невисокого рівня, переважно практичного спрямування, з базовими знаннями та певним досвідом. У таких умовах фундаментальна університетська освіта втрачала сенс. Засади колаборації між представниками сучасного бізнес-середовища та закладами вищої освіти (ЗВО) не формувалися, натомість між ними з'явилася конкуренція за право спрямовувати пріоритети молоді. Сучасні університети повинні змагатися між собою не за кількістю підготовлених фахівців, а за рівнем здобутої ними кваліфікації, запитаністю випускників на ринку праці та показниками працевлаштування.

Забезпеченню підготовки фахівців-економістів високої якості має сприяти інтеграція закладів вищої освіти, академічних і галузевих секторів науки з промисловістю та бізнес-середовищем. У цьому контексті особливого значення має набути залучення роботодавців до підготовки фахівців-економістів. Сьогодні закладам вищої освіти необхідно налагоджувати постійну взаємодію, мати стійкий та ефективний «зворотній зв'язок» із бізнес-спільнотою, яка потенційно виступає роботодавцем для майбутніх випускників. Така співпраця ЗВО і бізнес-спільноти позитивно впливає на вдосконалення системи підготовки кадрів для економіки; координацію зусиль фахівців різних галузей економіки з метою професійної єдності, обміну досвідом та інформацією; встановлення партнерських відносин з фахівцями інших регіонів України, із зарубіжними фахівцями. Важливу роль у реалізації цього підходу грає власне практичний аспект підготовки майбутніх фахівців: 1) залучення фахівців-практиків до викладання основних

дисциплін спеціальності; 2) занурення у виробниче середовище на базі ЗВО за рахунок функціонування спеціалізованих навчально-тренувальних центрів; 3) впровадження практичної складової в навчальні дисципліни; 4) створення інформаційної бази спеціальності, що відповідає сучасним вимогам та дозволить створити умови для формування основних компетенцій майбутнього економіста: загальнонаукових, соціально-особистісних, організаційно-управлінських, загальнопрофесійних і спеціальних. Цілями партнерства закладів вищої освіти та бізнес-середовища можуть стати, по-перше, виконання викладачами і студентами закладів вищої освіти наукових досліджень і технологічних розробок на замовлення бізнес-середовища. По-друге, ЗВО буде здійснювати цільову підготовку фахівців у межах кадрового замовлення з боку бізнесу та за його участю. При цьому йдеться не тільки про фінансові аспекти підготовки, а й про безпосередню участь представників бізнес-середовища у навчально-виховному процесі. По-третє, прискореному формуванню професійної і соціальної компетентності майбутніх фахівців сприятиме перенесення окремих форм навчально-виховного процесу в цехи, відділи та інші підрозділи підприємств, фірм та організацій, власне для яких і здійснюється підготовка. За кордоном подібне партнерство має багатосторонній характер, у ньому беруть участь не тільки бізнес-структури та університети, а й держава, регіональна влада і місцеві громади. Це має істотний соціально-економічний ефект. Підвищенню якості підготовки кадрів у закладах вищої освіти має сприяти активне впровадження тристоронніх договорів «студент – роботодавець – заклад вищої освіти» із відображенням у них прав та обов'язків кожної із сторін. У ці рамки варто включити й систему державного замовлення на відповідних фахівців. Молода людина для здобуття фахової освіти може взяти кредит, який має упродовж 10–15 років повернути. При цьому важливо, щоб умови отримання та повернення освітніх кредитів не зашкодили життєвому рівню населення. Наведені міркування будуть корисні як бізнес-середовищу України, так і ЗВО, оскільки спрямовані на успішну реалізацію інноваційної стратегії розвитку країни.

Побудова оптимальної моделі співпраці бізнесу та університетів в українських реаліях повинна базуватися на засадах високої автономії та ініціативи перш за все керівництва ЗВО у підтриманні діалогу з представниками бізнесу, виявленні та реагуванні на їхні потреби у забезпеченні фахівцями та інноваційними ідеями.